

Mladá veda

Young Science

**Vzt'ah výkonovej motivácie
a aktívneho učenia sa študentov
Osobní vzťah ty & já a budúcnosť spoločnosti
Džungl'a v teórii "business intelligence"**

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 8., vydané v júni 2020

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Starý židovský cintorín, Veľký Šariš. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

PARCIÁLNY NÁHĽAD NA UDRŽATEĽNOSŤ A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO CEZ PERCEPCIU NELEGÁLNYCH SKLÁDOK

PARTIAL VIEW OF THE SUSTAINABILITY AND THE ISSUE OF WASTE
MANAGEMENT FROM THE ASPECT OF ILLEGAL DUMP

Zuzana Slobodová¹, Jana Mitríková²

Zuzana Slobodová pôsobí ako odborná asistentka na Katedre interkultúrnej komunikácie na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojom výskume sa venuje problematike interkultúrnej komunikácie. Jana Mitríková pôsobí ako odborná asistentka na Katedre turizmu a hotelového manažmentu na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zaoberá problematikou humánnej geografie, problematikou geografie cestovného ruchu, analýzou predpokladov jeho rozvoja a geografiou maloobchodu, vrátane trávenia voľného času v nákupných centrách.

Zuzana Slobodová hold the position an assistant lecturer at the Faculty of Intercultural Communication at University of Prešov. Main fields of their interest are: intercultural communication. Jana Mitríková acts as an assistant lecturer at the Department of Tourism and Hotel Management, Faculty of Management, University of Prešov in Prešov. In her scientific and research activities she deals with human geography, geography of tourism, analyzing the conditions of her development and geography of retail, including spending leisure time in shopping centers.

Abstract

The aim of this article is a partial view of the issue of waste management from the aspect of illegal dumps. In this context, we have also focused on sustainable development, which is beneficial for a society that knows its principles. The work presented contains information about the environment in Slovakia as well as about waste management in the country. The article further introduces readers with the mobile application TrashOut, which was designed to report illegal dumps. We used a questionnaire as a method to obtain information. We asked

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Zuzana Slobodová, PhD., Katedra interkultúrnej komunikácie, Fakulta manažmentu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: zuzana.slobodova@unipo.sk

² Adresa pracoviska: RNDr. Jana Mitríková, PhD., Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Fakulta manažmentu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: jana.mitrikova@unipo.sk

participants about their interest in illegal dumps and their willingness to do something about them. Most respondents would like to get involved in removing illegal dumps.

Keywords: sustainability, illegal landfills, Trashout, waste management

Abstrakt

Cieľom predkladaného príspevku je parciálny náhľad na problematiku odpadového hospodárstva z aspektu nelegálnych skládok. V tejto súvislosti sme sa venovali i udržateľnému rozvoju, ktorý je prínosom pre spoločnosť, ktorá pozná jeho princípy. Práca obsahuje informácie o stave životného prostredia na Slovensku ako aj o odpadovom hospodárstve v našej krajine. Príspevok ďalej oboznamuje čitateľa s mobilnou aplikáciou TrashOut, ktorá bola navrhnutá na nahlasovanie nelegálnych skládok. V príspevku bol použitý dotazník, ktorý zisťoval mieru záujmu o nelegálne skládky u mladej generácie a ich ochotu niečo s tým urobiť. Podľa výsledku prieskumu nie je väčšine opýtaných ľahostajné životné prostredie - prekážajú im nelegálne skládky a majú chuť zapojiť sa do pomoci pri ich čistení.

Kľúčové slová: udržateľnosť, nelegálne skládky, Trashout, odpadové hospodárstvo

Úvod

Odpady sú súčasťou nášho každodenného života. V dnešnej dobe je v popredí dôraz na ich triedenie šetrná likvidácia. Žiaľ, nie každý má možnosti na triedenie, nie každý je stotožnený s touto filozofiou a tak vznikajú nelegálne skládky, ktoré nielenže pôsobia neesteticky na okolie, v ktorom sa nachádzajú, no predstavujú aj riziko úrazu, či zdravotných problémov a v neposlednom rade negatívne zasahujú do životného prostredia. Možným riešením sú aj rôzne aplikácie, ktoré mapujú nelegálne skládky a nahlasujú ich príslušným inštitúciám.

Podmienkou významnejšieho uplatnenia spoločenskej zodpovednosti v rámci jeho environmentálneho rozmeru je figurovanie prírody a krajiny na vyšších priečkach hodnotového rebríčka jednotlivcov i spoločnosti, povedomie o fungovaní ekosystémov a hodnotách ekosystémových služieb (nie len) pre človeka a silnú priestorovú identitu (Pásková, Zelenka 2018).

Pojem udržateľnosť

„Ekologický luxus je ekologicky priaznivé správanie, ktoré uvedomelo znižuje ekologickú stopu, v rôznej miere je schopné samoobmedzenia a vzťahuje sa k nehmotným, kultúrou oceňovaným hodnotám. Ekologický luxus označuje skôr prvky, či segmenty správania, než celý životný spôsob“ (Librová 2003).

Aby spoločnosť ako celok optimalizovala vo významnejšej miere dôsledky svojho spotrebného správania na životné prostredie a globálnu komunitu (teda aby súčasne maximalizovala prínosy a minimalizovala nežiaduce vplyvy na životné prostredie a komunity), je nevyhnutné, aby si jednotliví členovia boli týchto dôsledkov vedomí a rozumeli efektom ich spätnej väzby (v tomto ohľade je rozhodujúca kvalita vzdelávacieho systému, osvetu a výchovy). Ďalším predpokladom zodpovedného správania spoločnosti je starostlivosť o jej hodnotový systém, hlavne o umiestnení kvality životného prostredia, vzťahu k prírode, resp. k vlastným i cudzím komunitám, v hodnotovom rebríčku spoločnosti.

Z hľadiska prijatia a uplatňovania princípov spoločenskej zodpovednosti jednotlivými občanmi hrá zásadnú rolu nastavenie inštitucionálneho prostredia – existencie príslušných pravidiel (noriem, štandardov, certifikácia, ecolabellingu, nepísaných pravidiel atď.), verejných inštitúcií i motivačných mechanizmov (vrátane zverejňovania a odmeňovania príkladov dobrej praxe). Charakteristika a dynamika inštitucionálneho prostredia je do veľkej miery ovplyvnená významom komunity a jej kolektívnou pamäťou pre jednotlivých členov spoločnosti – vrátane obyvateľov daného územia. Angažovaná a zodpovedne sa správajúca spoločnosť vytvára spoločenský a trhový dopyt po environmentálne a spoločensky zodpovednom prístupe i výstupe práce firiem i ďalších organizácií (Pásková, Zelenka 2018).

Pojem *udržateľnosť* je prekladom anglického pojmu *sustainability*. V minulosti (ale často aj v súčasnosti) bol tento pojem chybné používaný s prívlastkom trvalá (teda nesprávne trvalá udržateľnosť). Ak je niečo udržateľné, nie je z jazykového hľadiska nutné dopĺňať prívlastkom trvalé. O udržateľnosti bolo napísané mnoho tiež v súvislosti s konferenciou v Riu de Janeiro v júni 1992. Predstavitelia zúčastnených krajín na konferencii (vrátane vtedajšieho Československa) prijali niekoľko významných dokumentov, ktoré majú byť vodítkom pri naplňaní princípov udržateľného rozvoja v jednotlivých krajinách, na všetkých úrovniach verejnej správy a vo všetkých sektoroch.

Udržateľnosť ako taká, je téma, ktorá sa premieta takmer do každej oblasti ľudského konania. Je to aktuálna problematika nejednej vedeckej konferencie a to je tiež dôvodom, prečo existuje toľko rôznych definícií od mnohých vedcov odlišného zamerania. Udržateľný rozvoj je základným predpokladom pre budúce generácie, ktoré budú môcť žiť v rovnakých alebo podobných podmienkach na Zemi ako v súčasnosti. Diskusii existuje veľa nielen na národnej úrovni, ale predovšetkým na medzinárodnej úrovni, kde vznikajú rôzne združenia pre podporu udržateľného rozvoja. Vznik udržateľného turizmu je teda praktickým vyústením zásad udržateľnosti do každodenného života turistov i podnikateľov v tomto odbore. Za udržateľnosť sú však zodpovední všetci zúčastnení aktéri (Tožička 2012).

Koncepcia udržateľného rozvoja bola spočiatku chápaná najmä v zmysle zachovania kvalitného životného prostredia. V súčasnej dobe je však ponímaná oveľa komplexnejšie a to ako prienik sociálneho, environmentálneho, ekonomického a inštitucionálneho hľadiska rozvoja spoločnosti (Tušan, Bilá 2006). Meranie udržateľnosti sa podľa týchto autorov realizuje prostredníctvom množiny ukazovateľov, ktoré sú rozdelené do 4 základných skupín. Tvoria tzv. piliere udržateľnosti a to: ekonomický, environmentálny, sociálny a inštitucionálny. Huttmanová (2011) tieto štyri aspekty v zmysle filozofie udržateľného rozvoja vyjadruje nasledovne:

- Environmentálny aspekt – zameriava sa na hodnotenie prírodných zdrojov a potenciálu územia (ich kvantity a využívania, kvality vrátane pôsobenia negatívnych faktorov).
- Ekonomický aspekt – je orientovaný na hodnotenie ekonomických predpokladov rozvoja (hospodárska základňa, zamestnanosť a pracovné príležitosti, ekonomický potenciál, dopravná a technická infraštruktúra).
- Sociálny aspekt – zahŕňa hodnotenie ľudských zdrojov a ich kvality (obyvateľstvo a demografický potenciál, vzdelanostná štruktúra, sociálny status – reálny príjem obyvateľov, nezamestnanosť, sociálna infraštruktúra).

- Inštitucionálny aspekt – jeho úlohou je hodnotenie kvality miestnej a regionálnej samosprávy a iných inštitúcií, postavenie obce/regiónu v rámci vyššieho územného celku, participácia občanov na správe a riadení.

Vhodná legislatíva, rešpektujúca environmentálne požiadavky spoločnosti, ktorá by bola viac orientovaná na predchádzanie problémov v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia orientujúca sa na podporu čistejších foriem výroby, môže byť rozhodujúcim aspektom v procese dosiahnutia udržateľnosti. V tomto procese bude významnou aj miera environmentálneho vzdelávania a budovania environmentálneho povedomia obyvateľstva. Len spoločnosť, ktorá pozná princípy udržateľného rozvoja a jeho prínos pre spoločnosť, bude takýto proces podporovať a bude vyžadovať zachovanie zdravého prostredia pre život, pri zachovaní napĺňania ich sociálnych a ekonomických požiadaviek a zároveň environmentálne uvedomelá spoločnosť bude pri nedodržaní zásad udržateľnosti rozvoja vyžadovať aj vyvodenie zodpovednosti (Huttmanová 2011).

Stav životného prostredia na Slovensku

Pre laickú i odbornú verejnosť, ktorú zaujíma životné prostredie Slovenskej republiky, je k dispozícii *Monitoring životného prostredia Slovenskej republiky*. Systém pozoruje jednotlivé zložky životného prostredia a zabezpečuje objektívne informácie, ktorú sú dôležité pre rozhodovanie, riadenie, kontrolu a výskum (Barančíková a kol. 2009).

Huttmanová (2014) vo svojom príspevku píše o viacerých možnostiach hodnotenia stavu a kvality životného prostredia; v praxi sa uplatňujú dva postupy: kvalitatívny a kvantitatívny prístup. Kvalitatívny prístup je založený na SWOT analýze – opisuje silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby. Kvantitatívny prístup tvorí základ všetkých systémov, ktoré sa zameriavajú na pozorovanie územia a opis jeho jednotlivých oblastí v súvislosti s udržateľným rozvojom.

Dôležitosť pozorovania stavu ekosystémov, prírodných pochodov a druhov zdôraznila i Svetová charta prírody (World Charter for Nature; OSN). Dôsledné monitorovanie vedie k hlbšiemu poznaniu životného prostredia a získaniu množstva informácií, ktoré môžu byť použité na porovnanie údajov a následné zistenie prípadných zmien v životnom prostredí (Barančíková a kol. 2009). Autori tiež, okrem iného, zdôraznili problém odpadov a následné znečistenie životného prostredia.

Chovancová a kol. (2016) udávajú ako producentov skládok odpadu hutnícky priemysel, ktorý produkuje tuhé odpady i vedľajšie produkty, ktoré sa ukladajú na skládkach. Autori uvádzajú, že v budúcnosti bude oceliarsky priemysel čeliť zvýšenej potrebe ekologickejších výrobkov, ktoré by znížili negatívny dopad na životné prostredie. Ďalším producentom je chemický a petrochemický priemysel, pri ktorom je skládkovanie vyprodukovaného odpadu jedinou možnosťou. Producentom odpadu, ktorý končí na skládkach je i strojársky priemysel či energetika. Cabanová (2019) vo svojom príspevku zdôraznila produkciu plastov ako globálny environmentálny problém, kedy je potrebné hľadať nové metódy recyklácie.

Elimináciou negatívnych vplyvov, ktoré sú produktom výrobných činností (nielen vyššie opísaných), sa zaoberá environmentálne manažérstvo. Jeho neoddeliteľnou súčasťou je

environmentálna politika podniku, ktorá sa v posledných rokoch dostáva do povedomia a tvorí súčasť legislatívneho systému (takmer) každého štátu (Dubravská, Marchevská 2018).

Odpadové hospodárstvo na Slovensku

Odpady tvoria súčasť nášho života, sú produktmi každej našej činnosti, produkujú ich podniky, závody i my – spotrebitelia. Mnohé s týchto odpadov obsahujú prvky, ktoré majú negatívny dopad na životné prostredie a tak aj na nás. Dôležitým v tomto kontexte sa stáva zaobchádzanie a hospodárenie s odpadmi (Hronec a kol. 2009).

Na Slovensku upravuje Zákon č. 79/2015 Z. z. – Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

- a) *„programové dokumenty v odpadovom hospodárstve,*
- b) *opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu,*
- c) *práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi,*
- d) *rozšírenú zodpovednosť výrobcov,*
- e) *nakladanie s vyhradenými výrobkami a prúdmi odpadov,*
- f) *nakladanie s komunálnym odpadom,*
- g) *cezhraničný pohyb odpadov,*
- h) *informačný systém odpadového hospodárstva,*
- i) *pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí vo veciach štátnej správy odpadového hospodárstva,*
- j) *zodpovednosť za porušenie povinností na úseku odpadového hospodárstva.“*

(§ 1 Zákon č. 79/2015 Z. z.).

Podľa tohto zákona je odpad nejaká hnuiteľná vec, resp. látka, ktorej sa jej majiteľ zbavil, plánuje sa jej zbaviť alebo sa jej musí zbaviť (§ 2 Zákon č. 79/2015 Z. z.).

Dôležitou v tomto kontexte je hierarchia odpadového hospodárstva:

Obr. 1 – Hierarchia odpadového hospodárstva
Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákonu č. 79/2015 Z. z.

Odpadové hospodárstvo na Slovensku má teda vypracovanú jasnú stratégiu nakladania s odpadmi. V prvom rade je dôležité predchádzať vzniku odpadu. Ak sa však odpad vytvorí, je v záujme nás všetkých pripraviť tento odpad na jeho opätovné použitie. V prípade, že opätovné použitie nie je možné, pristúpi sa k recyklácii. Ďalšou možnosťou je iné zhodnotenie odpadu napr. energetickou cestou. Posledný stupeň tvorí zneškodňovanie odpadu.

Najviac používaným spôsobom nakladania s odpadom na Slovensku je skládkovanie. Jedným z dôvodov je aj fakt, že skládkovanie patrí k najlacnejším cestám ako zneškodniť odpad. (Zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov, ktorý nahrádza zákon č. 327/1996 Z. z.)

Problémom sú teda nelegálne skládky. Huttmanová a kol. (2019), odvolávajú sa na portál www.sazp.sk, hovoria vo svojom diele o neriadených skládkach. Takéto skládky definujú ako miesta, ktoré vznikli v minulosti bez rešpektu k životnému prostrediu a obsahujú rôzne typy odpadu. V súčasnosti sú neriadené skládky označované ako „staré environmentálne záťaž“.

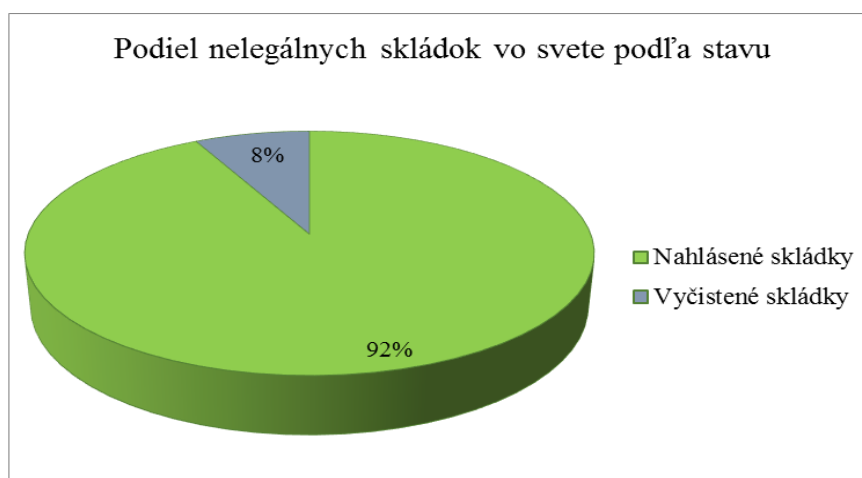
Každá obec má vyčlenené prostriedky na financovanie hospodárenia s odpadom, ale aj na likvidáciu nelegálnych skládok. O niektorých skládkach obec nevie a preto je na mieste spomenúť aplikáciu, ktorá sa zaoberá práve označovaním nelegálnych skládok.

TrashOut

TrashOut je environmentálny projekt, ktorého cieľom je lokalizovať nelegálne skládky po celom svete. Pomocou tejto aplikácie teda môžete lokalizovať a nahlásiť nelegálne skládky vo vašom okolí, meste, ale aj kdekoľvek na svete.

Postup získania aplikácie je jednoduchý – stiahnete si ju do mobilu, vyhľadáte skládku a označíte ju – zadarmo. Aplikácia umožňuje aktualizovať stav skládky, ktorú ste vy, resp. niekto iný nahlásil. Môžete k tomu pridať fotku, veľkosť, typ odpadu a pridať aj komentár. Všetky informácie sa potom odošlú na príslušné inštitúcie. Potom je už len na úradoch začať konať v prípade nahlásenej skládky. Aplikácia disponuje nielen údajmi o nahlásených skládkach, ale aj o už vyčistených. Sami si tak skontrolujete, čo sa s vami nahlásenou skládkou stalo.

Aktuálne je počet nahlásených nelegálnych skládok v celom svete nasledovný:

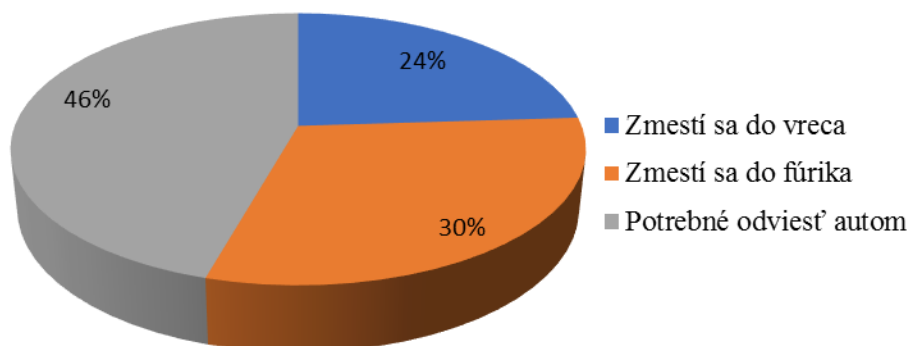

Graf 1 – Podiel nelegálnych skládok vo svete podľa stavu

Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.trashout.sk

Celkový počet nahlásených skládok z celého sveta je 52471, z toho vyčistených je 4320.

Podiel nelegálnych skládok vo svete podľa veľkosti

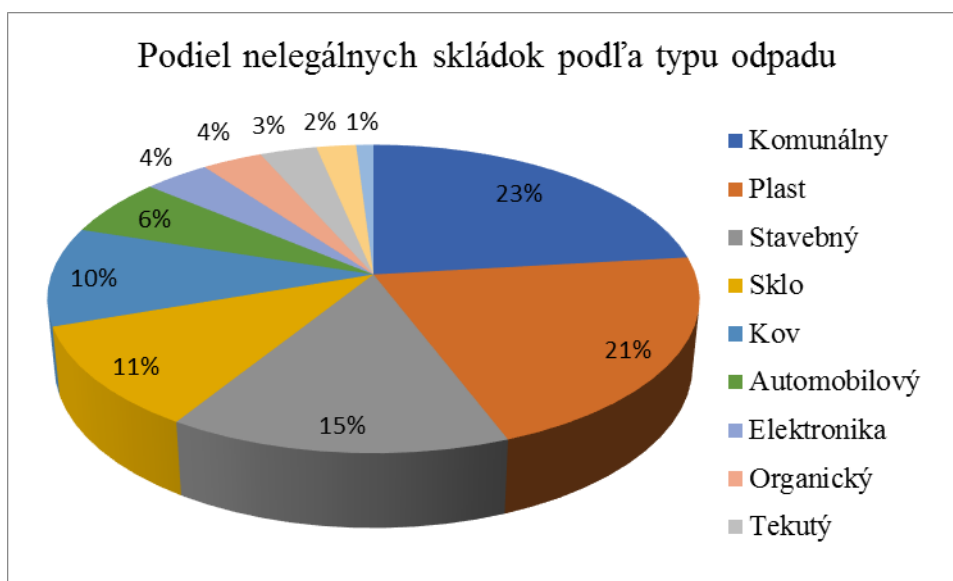

Graf 2 – Podiel nelegálnych skládok vo svete podľa veľkosti

Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.trashout.sk

Podľa veľkosti je najviac nahlásených skládok s veľkosťou – potrebné odviesť autom – 45,6 %, čo predstavuje 25912 skládok. Menej je s veľkosťou – zmestí sa do fúrika – 30,40% - 17253 skládok. Najmenej je vo svete označených skládok s veľkosťou – zmestí sa do vreca – 24% - 13626 skládok.

Podiel nelegálnych skládok podľa typu odpadu

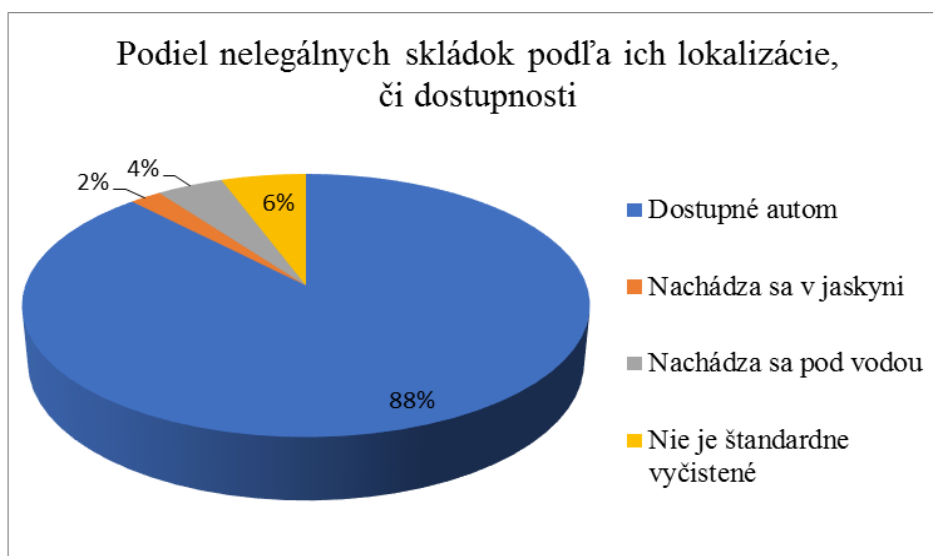

Graf 3 – Podiel nelegálnych skládok podľa typu odpadu

Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.trashout.sk

Z grafu vyplýva, že najviac nelegálnych skládok nahlásených z celého sveta je komunálneho typu – 23,2% (34126 skládok), menej je skládok skladajúcich sa prevažne z plastu – 21,1% (30985 skládok). Nasledujú skládky stavebného odpadu – 14,7% (21570 nahlásených miest). Skládky so skleneným odpadom predstavujú 10,8% (15820), kovovým odpadom majú 10,4% podiel z celkového počtu (15263). Automobilový odpad tvorí 6,1%, čo predstavuje 9009 označených nelegálnych skládok, elektronika má podiel 3,8% (5532 nahlásených miest),

organický odpad 3,5% (5091 skládok), tekutý odpad tvorí 3,3% (4849 skládok), nebezpečný odpad 2,3% (2213 označených miest) a zvieracie kosti tvoria najmenší podiel – 1% (1500 miest).

Graf 4 – Podiel nelegálnych skládok podľa ich lokalizácie, či dostupnosti
Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.trashout.sk

Podľa označených skládok je najviac dostupných autom – 87,9% (9251 miest). Nelegálnych skládok, ktoré nie sú štandardne vyčistené, je 5,6% z celkového počtu (585), menej sa nachádza pod vodou 4,4% (468) a najmenej je v jaskyniach – 2,1% (217 miest označených ako nelegálna skládka).

Mobilná aplikácia TrashOut:

- ▶ informuje širokú verejnosť o problematike nelegálnych skládok,
- ▶ znižuje náklady na odstraňovanie nelegálnych skládok pomocou zapojenia iniciatívnych skupín,
- ▶ ponúka jednoduchý prístup k informáciám o nelegálnych skládkach,
- ▶ umožňuje kontrolu zo strany používateľov,
- ▶ v konečnom dôsledku prispieva k samotnej prevencii tvorby nelegálnych skládok, čo je hlavným cieľom projektu TrashOut.

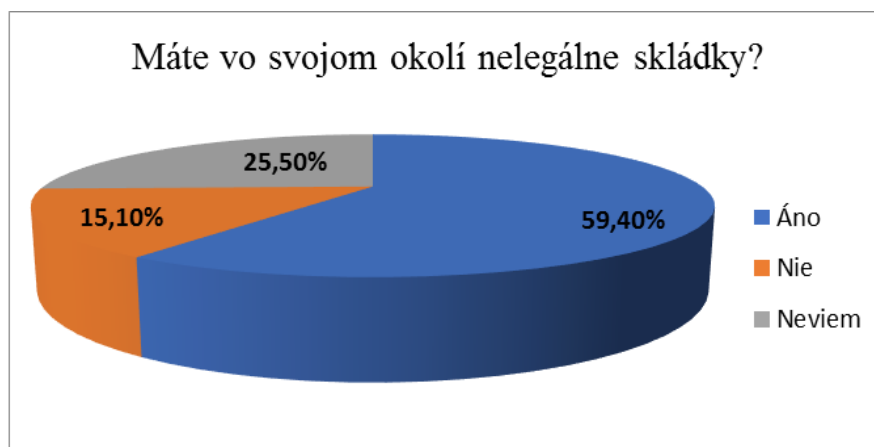
Dotazníkový prieskum

K téme nášho príspevku sme vytvorili dotazník, ktorý sa týka nelegálnych skládok. Zber dát pre prebehol online formou; zverejnený bol v priebehu mája 2020. Vyplnených bolo 106 dotazníkov. Dotazník tvorilo 8 otázok. Snažili sme sa sformulovať ich jednoznačne, aby neprišlo k prípadným nedorozumeniam. Dotazník bol anonymný a dobrovoľný.

Cieľom nášho prieskumu bolo zistiť:

1. mieru povedomia mladej generácie o nelegálnych skládkach,
2. ich postoj k nelegálnym skládkam a
3. ochotu urobiť niečo nezištne pri boji proti nelegálnym skládkam.

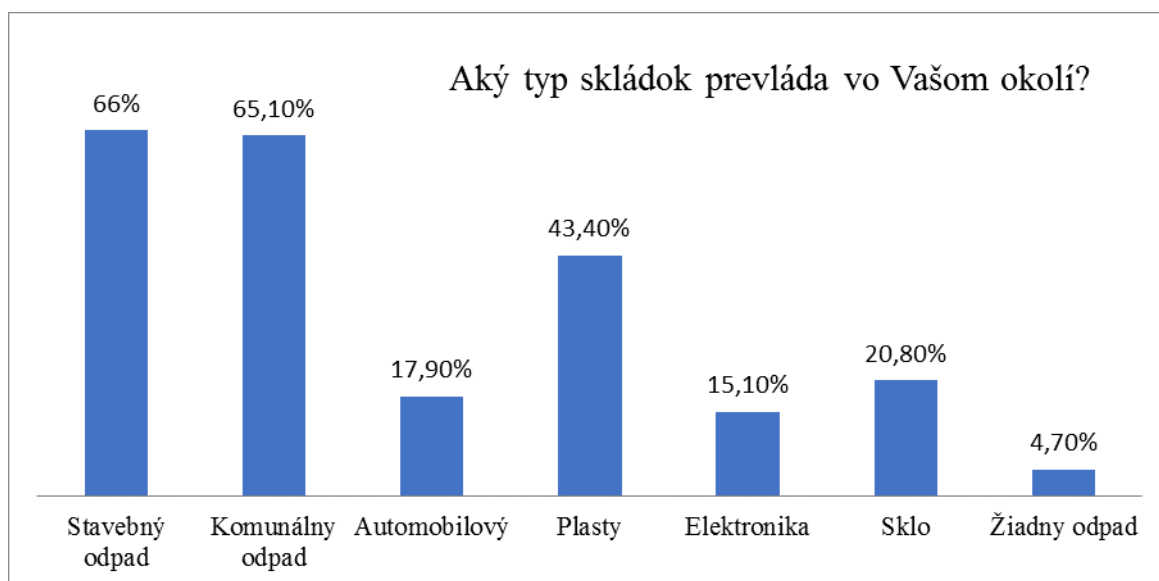
Prieskumnú vzorku tvorili študenti Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity, pričom nebolo dôležité, aký študijný program študujú, forma štúdia ani ročník. Výsledky, ktoré sme prostredníctvom dotazníka získali sme spracovali a vyhodnotili v nasledujúcich grafoch.

Graf 5 – Máte vo svojom okolí nelegálne skládky?

Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

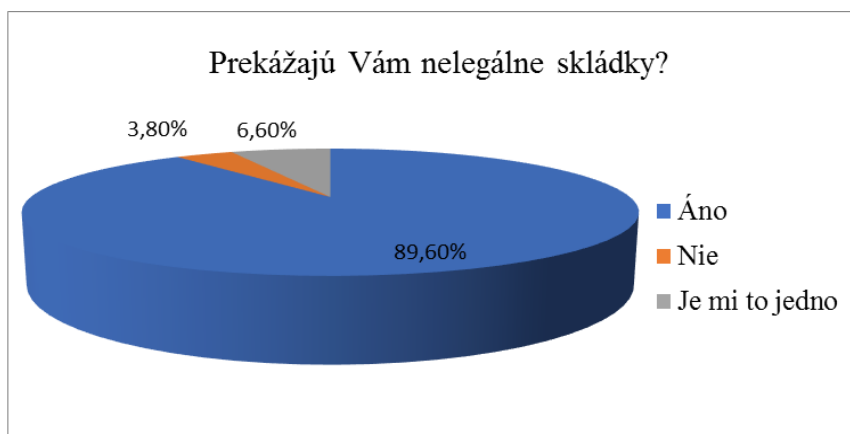
Z výsledkov dotazníka vyplýva, že až 59,40% respondentov (63 opýtaných) má vo svojom okolí nelegálne skládky. Až 25,5% (27 opýtaných) nevedelo odpovedať na otázku a 15,10% (16 opýtaných) nemá vo svojom okolí žiadnu skládku.

Graf 6 – Aký typ skládok prevláda vo Vašom okolí?

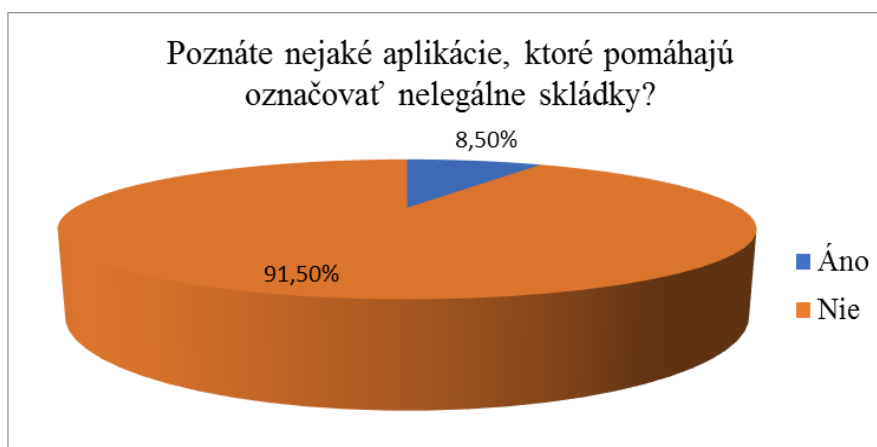
Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

Pri tejto otázke mohli participanti označiť viacero možností. Nelegálne skládky, podľa výsledkov dotazníka, sú zložené najviac zo stavebného odpadu (túto odpoveď označilo 70 študentov), komunálny odpad označilo 65,10% (69 opýtaných), automobilový typ odpadu označilo 17,90% (19 študentov), plasty predstavujú 43,40% (46 opýtaných označilo tento typ), elektronika – 15,10% (16 opýtaných), sklo tvorí 20,80% skládok (22 opýtaných označilo) a možnosť žiadny odpad zvolilo 4,70% (5 opýtaných).

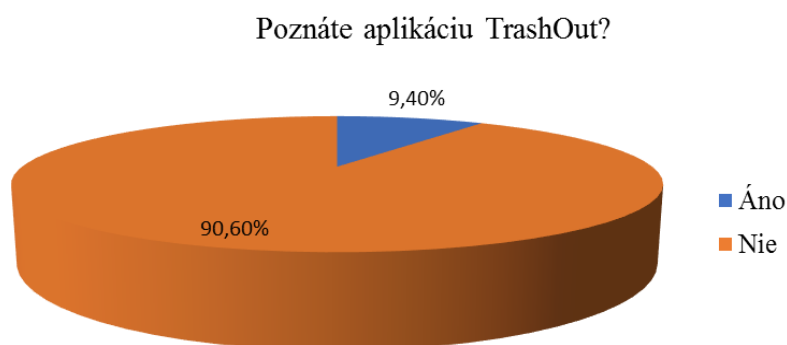
Graf 6 – Prekážajú Vám nelegálne skládky?
Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

Na otázku, či opýtaným prekážajú nelegálne skládky, odpovedala drvivá väčšina 89,60% (95) – áno. Nelegálne skládky neprekážajú 3,80% (4) opýtaným a 6,6% (7 opýtaným) je to jedno.

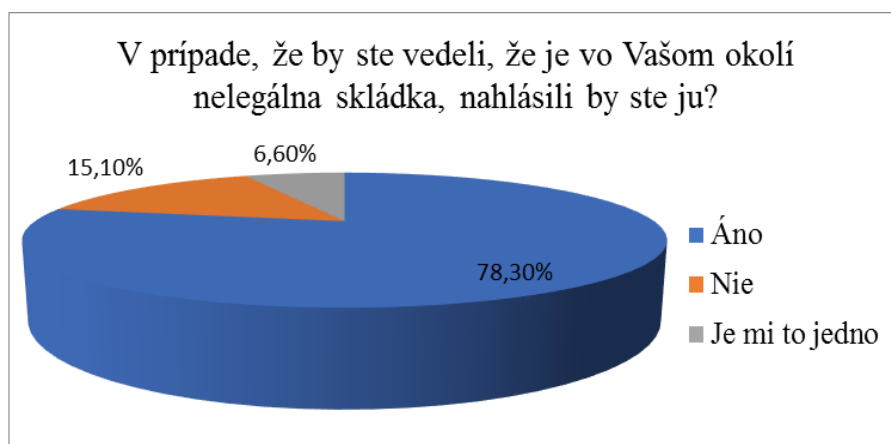
Graf 7 – Poznáte nejaké aplikácie, ktoré pomáhajú označovať nelegálne skládky?
Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

Študentov sme sa pýtali, či poznajú nejaké aplikácie, ktoré slúžia na označovanie nelegálnych skládok. Žiaľ, až 91,50% (97 opýtaných) označilo možnosť nie, nepoznám. Len 8,50% (9) odpovedalo, že poznajú takú aplikáciu. V ďalšej otázke sme sa pýtali tých, ktorí označili možnosť – áno, poznám – akú aplikáciu poznajú. 4 opýtaní napísali – TrashOut.

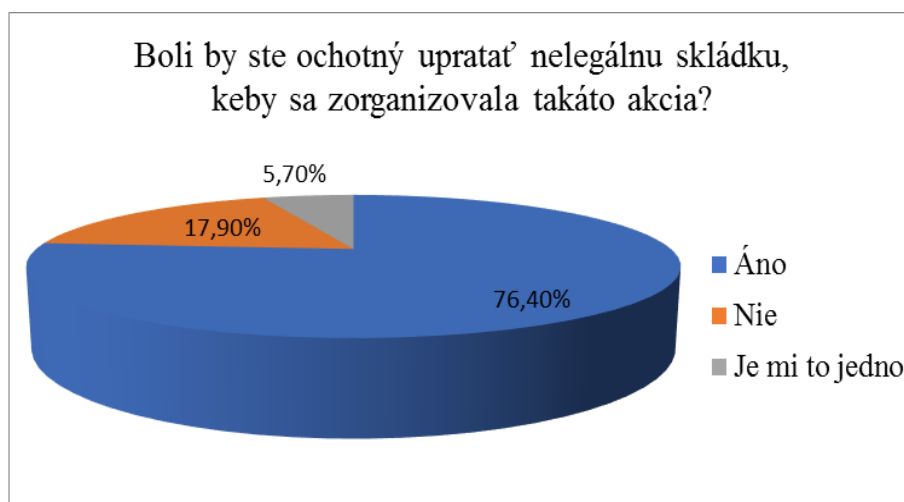
Graf 8 – Poznáte aplikáciu TrashOut?
Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

Aplikáciu TrashOut väčšina študentov – 90,60% (96) nepozná. Len 9,40% (10 opýtaných) túto aplikáciu pozná.

Graf 9 – Podiel respondentov podľa vôle nahlásiť nelegálnu skládku
Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

V prípade, že by opýtaní mali vedomosť o tom, že v ich okolí je nelegálna skládka, nahlásilo by ju až 78,30% (83). Skládku by neoznačilo 15,10% (16 opýtaných) a 6,6% (7) je to jedno.

Graf 10 – Podiel respondentov podľa vôle upratať nelegálnu skládku
Zdroj: vlastné spracovanie výsledkov dotazníka

Na otázku, či by participanti boli ochotní upratať nelegálnu skládku, až 76,40% (81) odpovedalo kladne – áno. 17,90% (19) opýtaných by nebolo ochotných upratať skládku a 5,70% (6 opýtaných) je to jedno.

Záver

Problém nelegálnych skládok je aktuálnou témou nielen na Slovensku, ale aj v iných krajinách. Je len na nás, ako sa k tomu postavíme. Na základe nášho prieskumu u študentov Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove, môžeme potvrdiť, že im nelegálne skládky nie sú ľahostajné. Až 59,40% (63 opýtaných z celkového počtu 106) má vo svojom okolí nelegálne skládky; prevláda v nich stavebný odpad (66% opýtaných zvolilo túto

možnosť) a komunálny odpad (65,10% označilo tento typ skládky). Pri otázke – Prekážajú Vám nelegálne skládky? – odpovedalo 89,60% (95 opýtaných) kladne. Takisto veľké množstvo študentov by nelegálnu skládku označilo – 78,30% (83) a až 76,40% (81 opýtaných) by bolo ochotných nelegálne skládky vyčistiť. Náš prieskum teda splnil stanovené ciele – zistili sme mieru povedomia mladej generácie o nelegálnych skládkach, ich postoj k nim a taktiež vôľu urobiť niečo v boji proti nelegálnym skládkam.

Naším návrhom, ktorý vyplynul z dotazníkového prieskumu, je propagovať aplikácie akou je aj aplikácia TrashOut, keďže až 91,50% (97 opýtaných) nepozná žiadnu aplikáciu, ktorá pomáha označovať nelegálne skládky. Zvýšením povedomia u mladej generácie by sa zvýšil i počet nahlásených nelegálnych skládok nielen u inštitúcií, ktoré sú určené na likvidáciu nelegálnych skládok, ale aj u mladej generácie, keďže účastníci prieskumu jasne preukázali ochotu pomôcť pri odpratávaní nelegálnych skládok.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
PaedDr. Milena Švedová, PhD.*

Tento príspevok vznikol v rámci riešenia vedecko-výskumného grantu VEGA 1/0578/18 „Modifikácia metodík pre hodnotenie a manažment udržateľného rozvoja“ a KEGA 038PU-4/2018 „Rozvoj študijného programu Environmentálny manažment v II. stupni štúdia“.

Použitá literatúra

1. AMANTHASWAMY, A., 2004. Massive growth of ecotourism worries biologists. In: *New Scientist*. [online]. [cit. 2019-6-12]. Dostupné z : <http://www.newscientist.com/article/dn4733-massive-growth-of-ecotourism-worries-biologists.html>.
2. BARANČÍKOVÁ, Gabriela, Danica FAZEKAŠOVÁ, Peter MANKO a Stanislav TORMA. 2009. *Chémia životného prostredia*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita [cit. 6. mája 2020]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Fazekasova1/subor/7.pdf>
3. BRYDEN, J.M., 1973. *Tourism and Development*. CUP Archive, s. 236. ISBN: 0521202639.
4. CABANOVÁ, Terézia. 2019. Skúmanie vybraných fyzikálno-mechanických vlastností pri použití plniva na báze recyklovaných plastov v štiepko-cementových kompozitoch. In: *Mladá veda*. Roč. 7, č. 2, s. 117-125 [cit. 7. mája 2020]. ISSN 1339-3189. Dostupné z: https://www.mladaveda.sk/casopisy/2019/02/02_2019_12.pdf
5. DUBRAVSKÁ, Mariana a Martina Marchevská. 2018. Systém environmentálneho manažérstva (EMS) a jeho praktická aplikácia v slovenskej republike. In: *Mladá veda*. Roč. 6, č. 5, s. 145 – 151 [cit. 7. mája 2020]. ISSN 1339-3189. Dostupné z: https://www.mladaveda.sk/casopisy/2018/05/05_2018_15.pdf
6. DZUROV VARGOVÁ, T., M. ŠVEDOVÁ a E. ONUFEROVÁ, 2020. Systém manažérstva kvality ako prostriedok zvýšenia výkonnosti vybraných cestovných kancelárií z pohľadu poskytovania kvalitných služieb. *Journal of Tourism, Hospitality and Commerce: vedecko-odborný recenzovaný časopis*. Roč. 11, č. 1, s. 17-31. ISSN 1804-3836.
7. EADINGTON, W.M. a M. REDMAN, 2011. Economics and tourism. In: *Annals of Tourism Research*. Roč. 18, č. 1, s. 41-56. ISSN 0160-7383.
8. HRONEC, Ondrej, Emília HUTTMANOVÁ a Jana CHOVANCOVÁ. 2009. *Ekonomika životného prostredia*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita [cit. 10. mája 2020]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk:2063/web/kniznica/elpub/dokument/Chovancova1>

9. HUTTMANOVÁ, Emília. 2011. Vybrané aspekty a problémy hodnotenia udržateľného rozvoja. [online], [cit 2019-02-02], < http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic14/pdf_doc/11.pdf>.
10. HUTTMANOVÁ, Emília. 2014. Vybrané možnosti a problémy hodnotenia kvality životného prostredia. In: P. ADAMIŠIN, ed. *Zelená energia – environment – udržateľný rozvoj*. [online]. 1. medzinárodná vedecká konferencia. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Adamisin2>
11. HUTTMANOVÁ, Emília, Tomáš VALENTINÝ a Roman NOVOTNÝ. 2019. Odpadové hospodárstvo – vybrané state. Prešov: Prešovská univerzita [cit. 7. mája 2020]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Huttmanova2>
12. CHOVANCOVÁ, Jana a Peter ADAMIŠIN. 2016. *Environmentálne aspekty procesov a technológií*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita [cit. 7. mája 2020]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Chovancova5>
13. LIBROVÁ, H., 2003. Vlažní a váhaví (Kapitoly o ekologickém luxusu). 1. vyd. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-149-6.
14. PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA, 2018. Spoločensky zodpovedný cestovní ruch. Praha: Idea servis. ISBN 978-80-85970-91-3.
15. *Štátny program sanácie environmentálnych záťaží (2016 – 2021)*. [online]. [cit. 10. mája 2020]. Dostupné z: www.sazp.sk
16. UNWTO - WORLD TOURISM ORGANIZATION, 2008. [online]. [cit.2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.unwto.org>
17. TOŽIČKA, T., 2012. Udržitelné zemědělství [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <http://www.udrzitelnost.cz/?id=12-zemedelstvi>
18. TUŠAN, R. a A. BILÁ, 2006. Trvalo udržateľný rozvoj regiónov. 1. vyd. TU Košice: Ekonomická fakulta. 104 s. ISBN 80-8073-441-0,
19. TrashOut. 2020. [online, cit. 10. mája 2020]. Dostupné z: www.trashout.sk.
20. Zákon č. 79/2015 Z. z. – Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
21. Zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov, ktorý nahrádza zákon č. 327/1996 Z. z.